

AVALDSNES VED NORÐVEGR, EN SJØ- KONGE-BASE FRA DET FØRSTE ÅRTUSEN E. KR

foredrag på møte
13. september 2018

av professor Dagfinn Skre, Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Siden utgravningene på Avaldsnes ble avsluttet i 2012 har et internasjonalt team av 23 forskere arbeidet med å undersøke stedets historie gjennom det første årtusen etter Kristi fødsel. Den første av to vitenskapelige bøker fra prosjektet kom ut vinteren 2018.

Fra 200-tallet og i det følgende årtusen var Avaldsnes en base for sjøkonger. Flere slike baser fantes langs seilingsleden Norðvegr (Nordvegen) fra Rogaland til Trøndelag, men Avaldsnes var den største og viktigste. Landkongene som holdt til lenger inn i landet, som på Jæren og Voss, i Hardanger og Sogn, bygde sin makt på kontroll over jord og andre landbaserte ressurser. Men sjøkongene hadde sjøen som sitt domene, og med sine skip og krigere kjempet de mot andre sjøkonger om kontroll over ferdselsveien på sjøen. De dro dessuten på tokt til fjernere farvann for å besøke venner og allierte og for å herje blant fiender og fremmede. Når de var i hjemlige farvann hentet de forråd og fikk reparert skip og utstyr på baser som Avaldsnes.

Gjennom århundrene bygde sjøkongemiljøet langs Norðvegr en suveren kompetanse på maritim krigføring. Det var denne kompetansen som lå til grunn for vikingenes suksess når de på slutten av 700-tallet utvidet sine herjinger og allianser til den andre siden av Nordsjøen og Østersjøen. Og det var fra dette sjøkongemiljøet Harald Hårfagre kom til makt. Han var bokstavelig talt den første kongen over seilingsleden Norðvegr. I løpet av sin lange karriere ble han også landkonge, og han la dermed grunnlaget for kongedømmet Norðvegr – Norge.

